

НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Рх. № <u>КН-435-00-2</u>
дата <u>16.12</u> , <u>2014</u> г.

**ЦЕНТЪР ЗА МЕЖДУЕТНИЧЕСКИ ДИАЛОГ И ТОЛЕРАНТНОСТ
"АМАЛИПЕ", ВЕЛИКО ТЪРНОВО**

Велико Търново 5000, п.к. 113, Тел: 062/600 224; 0888/681-134;
e-mail: office@amalipe.com; www.amalipe.com

СТАНОВИЩЕ ОТНОСНО ПРОЕКТА НА ЗПУО

Център за междуетнически диалог и толерантност „Амалипе“ подкрепя внесения в Комисията по образованието и науката проект на **Закон за предучилищното и училищното образование**, който по същество представлява обновена версия на аналогичния законопроект, обсъждан в периода 2012-2013 г. от 41-то Народно събрание. Изразяваме удовлетвореност от това, че проектозаконът включва темата за повишаването на образователното ниво на децата и учениците от етническите малцинства като подкрепя перспективата за тяхната образователна интеграция в противовес на тенденцията за обособяване и сегрегация.

Изразяваме удовлетвореност също така от това, че проектът за закон включва повечето от предложенията, които формулирахме по време на серия от национални форуми, организирани през 2010 и 2011 г., в които взеха участие директори на 182 училища и представители на 67 неправителствени организации:

1. Сред принципите в системата на предучилищното и училищното образование (чл. 3) са включени "равен достъп и приобщаване на всяко дете", "равнопоставеност и недопускане на дискриминация" и "съхраняване на етнокултурното многообразие";
2. Предвиден е държавен образователен стандарт за интеркултурно образование: чл. 22 (2), т. 8 въвежда стандарт за гражданско, здравно и интеркултурно образование, който ще се превърне в надеждна нормативна основа за планиране и контрол на усилията за образователна интеграция;
3. Политиките за образователна интеграция обхващат всяко училище: чл. 261 изисква всяко училище да приеме свои училищни програми за предоставяне на равни възможности на ученици от уязвимите групи, както и за превенция на ранното напускане. Изпълнението на тези програми ще се финансира не само от делегираните бюджети, но и чрез средствата за подобряване на равния достъп до образование (чл. 287, (1), т. 8);
4. Въведена е забрана за формирането на паралелки и групи на етнически принцип: чл. 97 (4) и (6) забранява обособяването на ученици в паралелки на етнически принцип в етнически смесените училища, а чл. 60 (3) не допуска формирането на групи на базата на етническата принадлежност на децата в етнически смесените детски градини. Това е важна стъпка, която ще доведе до преодоляване на порочната практика в една и съща сграда децата от различните етноси да се обучават разделени!

Приветстваме и множество други нововъведения, като създаването на Обществени съвети към всяко училище, целодневната организация на учебния процес за основната

степен на образование, създаването на обединени училища, възможността за валидизиране на знания, умения и компетентности и др. Убедени сме, че тези мерки ще създадат предпоставки за намаляване на процента на ранно напусналите училище, което е едно от основните изисквания на Стратегията „Европа 2020“.

В същото време откриваме важен пропуск в текста на законопроекта, който може и трябва да бъде попълнен при неговото окончателно приемане. Макар да забранява формирането на групи и паралелки на етнически принцип, проектът за закон не отхвърля етнически обособените училища в населени места, в които съжителстват представители на различни етноси. За съжаление това е често срещана практика в големите градове, в които – често на няколко стотин метра едно от друго – съществуват училища, посещавани само от ромски ученици и училища, посещавани само от ученици от българския етнос. Броят на тези училища е над 70 и постоянно се увеличава поради тенденцията българските и турските родители да отписват децата си от училища, в които са записани ромски ученици, комбинирана с липсата на адекватна политика за превенция на този тревожен процес.

Също така не са предвидени достатъчно защитни механизми, които да гарантират качеството на образование и самото съществуване на основните училища след въвеждането на новата образователна структура. С преместването на 8-ми клас от основното в средното образование ще бъдат създадени сериозни проблеми пред училищата в малките населени места: учителите в прогимназиален етап няма да могат да формират норматив само с един предмет и ще се наложи един учител да преподава два предмета, което ще влоши качеството на образование. От друга страна намаляването на броя ученици ще създаде допълнителни проблеми при издръжката и вероятно ще доведе до закриване на много училища. За съжаление, законопроектът не предлага достатъчно компенсаторни механизми за училищата в малките населени места.

Поради посоченото **предлагаме:**

1. Предложеният проект на Закон за предучилищното и училищното образование да бъде приет и допълнен с текст, който забранява обособяването на детски градини и училища с деца / ученици от един етнос в населените места с мултиетническо население;
2. Преди приемането на законопроекта на второ четене да бъде проведена специална дискусия за новата образователна структура. Ако тя бъде приета, да бъдат въведени компенсаторни механизми, които ще гарантират качеството на образование в основните училища и запазването / развитието на училищната мрежа в населените места с едно училище

За ЦМЕДТ „Амалипе“: Деян Колев,